

Az igazság mindenek felett!

Életkép.

Írta : Gyarmathy Zsigáné.

A főváros egyik kávéházának „szultán“-fiúkkal bodrozott légkörében három ifju tör előre, — mert az olyan ifjak, kik hivatta vannak ez új irodalmi korszak alkotására, azok nem lépnek, vagy mennek, mint más közönséges halandó, hanem „törnek“, „hatolnak.“

Tanulmányaiknak végeztével, pályájoknak kezdetén, kissé erős önbizalommal (mert melyik jóra való ifjában nem több az önbizalom, mint az önismeret?) lépnek az életbe. Pezsgő ifju vérök olyan mint a forrásban levő bor, mely ha megtisztul, nemes itallá is válhat, de előbb biz azzal a sálakját is kapod. Nagyratörő szellemök messzire felragadja őket a föld felett, közbe a divatba jövő realizmus le-lerántja a porba, de csak azért, hogy egy másik áramlat még fölebb ragadhassa, s e folytonos hullámozás miatt szemök nem a való színében látja a tárgyakat, hol kisebb, hol nagyobb minden, mint a közönséges életben, megállapodott, kiforrt egyének előtt.

Egy sarokban kis márványasztalka mellett ül a negyedik ifju, feléje tart a más három. Magas homlokát nem árnyalják holló fürtök, sőt az igazat megvalva semmiféle fürtök nem omlanak gyűrűzve a halántékokra, le van az nyírva a közönségesnél is közönségesebben — egész rövidre — s ezek után ki gondolná, hogy az az ifju költő.

— Nézzétek, a „költő“ már itt van. Falusias virulása mintha éreztetné velünk a vadvirágos rétek illatát, az erdők hűsét

Arthur a népies író mondta ezt, a ki úgy szereti társalgásában és novelláiban a falut és népet felemlíteni, mint Gyuri a salonokat. Gyuri a három ifju egyike s csak abban hasonlít Arthurhoz, hogy ő is arról ír mindig, a mit nem ismer. Arthur a fővárosban született s azt hiszem, hogy legelső szavait, melyeket édes anyjának gagyogott, nem értette volna meg Árpád apánk s talán nem csak azon okból, hogy a gyermekbeszéd érthetetlen . . . no, de azután megtanult magyarul, a nyelvtan szerint tökéletesen.

Mint ifju nyaranta pár hetet tölt falun minden nyáron, hűségesen lejegyzí magának a paraszt mondásokat, végig nézi a vasárnapi tánczokat s meg van róla győződve, hogy a népeletet ismeri. Gyuri, egy falusi kisbirtokos fia, annyira ismeri a salonvilágot mint Arthur a népet s ennélfogva az ő alakjai mind a felsőbb régiók légkörében mozognak, s éppen olyan otthoniason érzik ott magukat, mint a sziklák gyopárja a melegházak langyos párázatában, vagy az Arthur Katói a fonóházakban. A harmadik író — mert hát író mind a három — Atilla, szelid tekintetű, bizalmat keltő alak, kiről azt gondoljuk: milyen jó férj lehet belőle. És ez a szelid kinézésű ifju a legkönyörtelenebb emberek egyike, ki halálos ellensége minden nősülni akaró férfinak. A házasokat nem veti ugyan meg, (ámbár ezt érdemelnék), de szánja őket mint szerencsétleneket.

A három ifju körbe ül a kis asztal mellé. Ödön — a költő — kezét nyujt nekik s azután megjegyzi, hogy egy „uj név“ től csinos költemény jelent meg, olvassák csak.

— Te Ödön nem vagy fukar a babérral, mondja Gyuri, átveszi a lapot és álpáthossal olvasni kezdi. Ő sem volt fukar a gúnyos megjegyzésekkel; az ifjak nevettek, de a költőre nem akart a jókedv elragadni.

— Ha ti így kigunyoltok minden új jelenséget, akkor miért lázadtok fel azok ellen, kik hanyatlást jeleznek irodalmunkban? Hosszasan vitáztak még e kérdés felett, azután lapok után nyultak, olvasni kezdtek; meglehetősen magasból bírálták a mit olvastak, az pedig sokféle volt, mert végig semmit sem olvastak, kivéven — természetesen — saját munkáikat.

— Oh, szerencsétlen! — kiáltja Atilla és a lapot ledobja, azután telefujja csészéjét füsttel és a füstöt, no meg azt a pár csöpp „kapuczinust“, mi még ott volt a csésze fenekén, kiissza.

A költő felrebben merengéséből és Atillára néz, azután mosolyogva kérdi:

— Ki a szerencsétlen Atilla, talán bizony valami hymenhirt olvastál?

— Éppen azt, csak képzeld, az a szerencsétlen Tőri László lemondott önállóságáról, férfiaságáról, rabszolga lett, mert urat vitt magának feleség képében . . .

— De ha úgy élnék, mint a faluk romlatlan, dicső népe, hol a férj „ura“ asszonyának, akkor nem lenne a házasság rabszolgaság; — természetesen ezt Arthur, a népies író mondta, — de még így is, távol attól a tiszta légkörtől, a falusi élettől, úgy tartom, hogy egy szép, jó kedélyű nővel szívesen osztanám meg magányomat, csak egyről lennék biztosítva, hogy rendszerető-e az illető, ha ezt egyszer felfedezem, akkor megházasodom és háborítatlanul szentelem magamat a népies fürkészésére, rendszerető nőm felment engem minden gondtól.

Atila felnevetett: — Nem rossz, igazán nem rossz! Arthur szeretne megházasodni, hogy a gondoktól szabaduljon, ez aztán valódi hasonszenvi kura: gondot venni, gondüzöül.

Gyuri úgy találja, hogy csak a fensőbb körökben van meg a családi élet egész költészete:

— Igen, mert a házasság olyan fényűzési cikk, melyet csak a gazdagok engedhetnek meg maguknak . . .

— Nem úgy van az, szól közbe Arthur, csak tőlünk függ, hogy milyen legyen házasságunk: én például nem fogom sem magamat, sem nőmet természetellenes törvényekkel kinozni, meg tudom gondolni, hogy a szivben, ha más érzelmek fogamzanak, azért férfi, vagy nő nem felelős; ellenkezőt követelne a társadalom zsarnoksága a természet fellett. Mit bánom én, ha feleségem édes mosolyát, mint virág az illatát, többfelé árasztja, csak tartson mindig elegendő készletet az én részemre is . . .

— Szóval te Arthur egy kis rendért kérsz egy pár szarvat . . . nem rossz!

— Atila, neked nincsen tiszta fogalmad a szarvakról . . .

— S minthogy nem fogok megnősülni, nem is lesz, ha csak erre törekvő barátaim bővebb tapasztalatok után meg nem ismertetnek velem.

— Atila, hallgass csak rám. Ha nőm tudni fogja, hogy teljes egyéni szabadsága megvan, akkor nyílt lesz hozzám, minden gondolatát feltárja előttem s így szarvakat sem rakhat, mert ezek mindig a „nem tudás“ jelvényei szoktak lenni . . .

Mig a három ifju csevegett, a költő álmodozó lelke felkereste azt, a ki szebb minden álomnál, a kit megszeretett

addig, a míg elveket állított volna fel az ideál keresésében. Gyuri hozzá fordult:

— Ödön, az én felfogásom költői a házasságra nézve; ezek durva kézzel tépik szét az illuzió finom szárait: egyik járomnak tekinti a házasságot, másik rendszereteket követel nejétől. Én ugy képzelem jövőbelimet, mint egy virágszirmokból alkotott isteni lényt, kinek márvány fehérségű habpuhaságu keze munkát sohasem érintett, mily törpévé teszi a munka az ideált! soha, soha sem tudnék szerelemittasan csókolni egy kezet, ha tudnám, hogy velinlapok forgatásánál más, közönségesebb munkát végzett, ha csak sejteném, hogy bár egyszer pirossá tette a lilomkacsót a gazdasszonykodás. Itt egy perczre valami vádféle rezgett át idegeim, eszébe jutott egy kéz, mely bizony gyakran ki volt pirulva, de azért puha és áldást terjesztő volt mindig: édes anyja keze.

Még egy ideig „eszmét cseréltek“ s azután felső ruháikba burkolózva egymást üdvözölték és elszéledtek a frissen esett havon különböző irányokban.

Es így jártak azután is az élet nem éppen puha ösvényén is: néha összetalálkozva meg-megállva, aztán ismét szétválva.

Mindannyiszor észrevették egymáson; de sohasem önmagukon, hogy a röpülő szárnyak lazulnak, a fényes tollazat kopik. S mi a pálya kezdetén oly könnyen elérhetőnek tetszett, egyre távolodik. Az a szél, mely előbb dus reményekkel lengeti a kezdők vitorláit, később zordá válik s ugyan csak mégtépássza a szegény szövetet!

II.

Az évek teltek, az ifjakból férfiak lettek s nevük eléggé ismertté vált az irodalomban, de a közepesen felül csak egyik emelkedett a — költő. Egyedül ő merítette közvetlenül a szivéből, ő élte át azokat az érzelmeket, melyeket szavakba öntött: a többi alakjaihoz kereste az érzelmeket, a költő alakot adott érzelmeinek s így az ő művének, mint igaznak joga van élni.

Ödön odahagyta a fővárost, a más három az irodalmi központon maradt: távol a tüztől nehezebb a fűtőzés! s ha kívülről akar az ember befelé melegedni, akkor a tűzhe-

lyet ne is hagyja oda, de ha benn van elégséges meleg, akkor mehet, szabadon mozoghat, az élet zivatarában nem fog megfázni!

A hogy teltek az évek — a mikor kezd az ember mind gyakrabban visszatérni régi ismerőseihez s mint este felé az árnyék, úgy nő ragaszkodása mindahhoz a mi volt, Ödön is felkereste leveleivel ifjúkori barátait. Azok örömmel válaszoltak soraira: irtak magukról sokat, barátaikról sem feledkeztek meg. S minthogy magunkat sohasem ismerjük úgy mint barátainkat, vagy legalább is a magunk gyöngéit nem tárjuk világgá, de ismerőseink gyöngéiből nem igen csinálunk titkot; hát lássuk, hogy emlékeznek meg az ifjúkori barátok egymásról.

Az Atilla levele Ödönhöz. „Kedves barátom! Jól esetek soraid, köszönöm, hogy ifjúkori barátságunk emlékét ily melegen őrzöd. Nálad az élet valósította álmaidat: neved ismert, a rágalom sem tépheti halántékok babérját. Jól tetted; hogy menekültél az önző tömeg vásári zajától. Itt a hiúság, kenyéririgység utját állja a szellemnek s bár én nem panaszkodhatom, mert jól eső elismeréssel fogadják műveimet, még is érzem, hogy nem értem el azt, a mit ábrándképeim mutattak. Hanem szegény barátaink: Arthur és Gyuri ugyancsak elmondhatják „nem szeretem ezeket!“ De hát megházasodtak s így ne csodáld, hogy szánakozom rajtuk: ez az első szerencsétlenségük, a második, hogy arról irnak mindig, a mit nem ismernek s ezért siker sem koronázhatja működésöket. Arthurnak, a népies írónak rövid regénye a következő: Elindult keresni egy nőt, ki vidám és gondos: megtalálta. Mig jegyben jártak nem mulasztotta el, imádottja előtt „házassági elveit“ feltárni — tudod az ő régi nótáját, hogy a nő mosolya mint a virágillat, napsugár és stb. mindenkire egyaránt áradhat, mert a világon nincsen nevetségesebb mint egy féltékeny férj. A nő is így találta. Az új férj másként gondolkozott, mint az imádó — a mi gyakori eset — és már nem követelte olyan hangzatosan, hogy a „napsugár“ mást is érjen. A féltékenység szívébe lopózkodott s az „elveket“ ugyan csak legyurta. Pedig ekkor még csak pusztá gyanuja volt: az asszonyka kedvében akart járni, hogy vidámsággal árársza el mindazokat, kik közelébe esnek: szóval a virágillat és napsu-

gár zavaros eszméjével küzködött. Mikor látta, hogy félreértik, ok nélkül gyanusítják, keserűségében könnyei omlottak, ekkor Arthur újból meg akarta vele értetni, hogy nincsen valami borzasztóbb egy könyező, nagybőjti feleségnél, hiszen ő a tiszta eget szereti, a fényt, a napsugárt mint a falvak romlatlan légkörében, ott hol oly boldogok a házasságok. Az asszonyka aztán többet nem könyezett, megtanította a férje, hogy kell tettetőnek lenni: az első lecke után könnyen megy a többi. Most már szájalommal néziük szegény barátunk homlokán a szépen gyarapodó szarvakat s míg ő az ösereji népet tanulmányozza, felesége ugyan csak érti, hogy a napsugár és virágillat miért van teremtvé. Szegény férj! Ugy-e megmondtam, hogy nincsen nagyobb szerencsétlenség a házasságnál? Ha szólok másik barátunkról, szegény Gyuriról is, akkor aztán éppen meggyőzlek róla, hogy a házasság nagy bolondság!

Tudod, Gyurinak is elvei voltak a házasságkötésnél. Tehát elindult nőt keresni, kinek habkeze csak virágot vagy velinapírt érintett! Ki költői legyen, mint egy szép álom, gyöngéd mint a liliom s művelt mint az ő képzelt salonjainak ideális alakjai. Megtalálta. S ha te nem ismernéd őt az életből (a mit fájdalom! nem hiszek, ha több családot ismersz) úgy keresd fel Boz-Dickens Jellybiét, vagy ha itthon akarsz maradni, a Balázs Sándor Semirámináját „Az égben“ s vedd úgy, mintha egy látogatáson lettél volna a szegény Gyuri szellemes Serafinjánál. És jobb is azt így távolból nézni, mert elszorul az ember szive, ha látja, hogy a „nem köznapi asszony“ férje mint törüllye lopva, — hogy a látogató észre ne vegye, — valamelyik kis gyermekének piszkos arcát, vagy az asztalnál mily izgatott félelemmel lesi a behozott és be nem hozható étkek különbnél különb malheurjeit. Azt hiszem, hogy midőn ilyenkor fáradt fejét meghajtva, merőn néz maga elé, mindannyiszor ott áll emlékében az a csinos kis falusi lak, melyben hajdan magam is megfordultam. Ott a példás rendet, ragyogó tisztaságot az idézte elő, kinek nem voltak ugyan liliom fehérkezei, de most hálás, szent imádással vonná azokat ajkaihoz a szegény fiu.

Akartam még érinteni barátaink irodalmi működését, nem éppen fényes sikereit, de ezuttal többet nem irhatok,

jövő levelemben midenről részletesen beszámolok . . . végeznem kell; isten veled! Ólel barátod: Atilla.“

Ödön mosolyogva teszi le a levelet, tudom miért, ez az erőszakos, gyors bevezetés: nem akarod házasságomat előhozni . . . aztán mily gondosan kerülgeted a magad sorát is, de hát ha te barátja vagy másnak, neked is csak akad egy barátod, a ki megemlékezzék rólad. És Arthur valóban megemlékezett Atilláról, de ez alatt nem feledkezett meg Gyuriról sem. Előbb ő is, mint barátja, felemlíti, hogy bár nagyon olvassák műveit, de az intrika nagy; boldog, ki ott élhet a szabad természet ölén, a romlatlan nép körében, ott nincsen kitéve az ember annak a láthatatlan sötét ellenségnek, melyet a pályatársak önzése, állít a haladás elé. Azután így folytatja, az ő eredetiség után törekvő népies irányával: „Hadd térjek arra a szerencsétlen flótásra, kinek a pap Atilla nevet adott, de ezuttal nem ő a saját képében az isten ostora, neki a jámbornak ostora egy asszonyi állat. A dolog ekkép történt: Az a fiu egyre állította, tapasztalataival foltozhatta — mint varga a lyukas eszmát — házas ember előtt sem tagadta, hogy a házasságot rabigának tekinti, de azt nem erősítette, egyszóval sem mondta, hogy a gazdasszonyának sem válik rabszolgájává. A nyavalyás! Nem tudta lerázni nyakáról azt a cofkát, a ki előbb mosónéja volt; egy reggel betegen találta, ápolni kezdte, oda sem hagyta, hűségesen dédelgette szóval úgy történt, mint történni szokott. Ha nem kellett neki a finom selyem madzag, most kapott kerékkötő kötelet, ha nem kellett a virágostor, most kell a korbács. Ugy pórázra füzte, úgy tánczoltatja, mint a moldovai oláh a medvét. Már hogy ki tánczoltat és kit? Hát a cofka mosónéból lett gazdasszony a mi istentől elrugaszkodott Atilla barátunkat! Szegény Gyuri barátunknak sincsen jobb sora; más csapáson halad ugyan, de az sem viszen a düllőre: felesége után akart, az isten adta behatolni ismeretlen salon világába: kereste az idealis, szellemes teremtetést és kapott egy tökéletesen rossz házi asszonyt. Teremtette, mily más az én asszonyom! ez menyecske ám a talpán, van a háznál rend, tisztaság, gondom semmire; tanulmányozhatom az öserejü népet nyugodtan, szívem gyönyörűségére. Gyermek nincs, de a mi nincs, az mindég lehet; a

nevök már megvan: Az első lenne Bandi, a második Kató, a harmadik Jancsi s így tovább a mig népies beszélyeim czimeit végig keresztelném. Ebben az egyben lenne némi hasonlat köztünk és szegény Gyuri között: az ő leányai is mind örökölték költői beszélyeinek a czimeit. Első leánya Alfonza, a második Auróra, a harmadik Iris, a negyedik... no az még nincsen megkeresztelve. Szivbeli kívánságom, hogy leányait jobb szerencse érje, mint müveit. Pedig tagadhatatlan, hogy volt a fiuban tehetség, de mint emlitém, az imént rossz csapáson indult, olyan világból ir, a melyik annyira ismeretlen előtte, mint a Csáni kisbiró lánya előtt az ananász! Az ő herczegnői mind egy-egy falusi tensasszony, salonjait úgy képzelem, mint az iparosok vasárnap-i szobáját, tudod a „tiszta“-t. Hosszasan ir még Arthur, de ez már nem tartozik ide Talán Gyuri ir valamit, a mi érdekelhet, mert a költő ezt is mosolyogva olvassa, aztán sóhajtvá teszi le. „Kedves Ödön! Régi óhajásomnak engedek, midőn hozzád szólok, de fájdalom! most is csak röviden irhatok: Nőm nincsen hon kis családunk körében, őt szellemi foglalkozása, ember baráti szeretete gyakorta kiragadják körünkből s ilyenkor a gyermekek, hogy ragaszkodnak hozzám! mint a felhők a havasok hólepte csucsaihoz. Ez is, mint minden hasonlat sántikál: hiszen nem felhők e gyermekek, ezek az én szivem drágaságai. A legkisebb, még névtelen parányiság, most úgy nyögdéssel szegény, rossz dadája megszökött tőle s én bármint igyekszem, még sem tudom minden kívánságát kielégíteni... Sejtéd, ugy-e, hogy itt félben maradt levelem... Második leánykám rosszul lett, de hála istennek visszaemlékeztem, hogy az én feledhetetlen jó anyám (Óh Ödön, mily áldott jóságos teremtés volt ő! Minden nap erősebb a hálaérzet szivemben iránta!) mikor észrevette, hogy torkomban egy kis vörösség van rögtön seprő-pálinkát alkalmazott kívül-belől; én is így tettem Aurórával s most már elszenderedett és arcza olyan piros, mint a rózsa... de nem untatlak kis családom leírásával, most mig a gyermekek alusznak és nőm hazatérve — szegény a reggel óta még nem volt itt-hon! — irok régi barátaink valamelyikéről. Oh bár lenne ragyogóbb az, a mit irok, de homályt, csak homályos színekkel lehet festeni. Szólok előbb Arthurról. Szegény

Arthur, neked sem nyújtja az élet habzó öröm poharát s úgy gondolom, nem az a legnagyobb szerencsétlenséged, hogy miért nem kereszteltek Bandinak, vagy Gyurinak! — mert emlékszel ugy-e, hogy hajdan mindég ez bántotta? — Vajjon azért a kis rendért, melyet feleséged tart, s melylyel te annyiszor dicsekszel, nem adnád-e cserébe szépen gyarapodó szarvaiddat! Bizony a megcsalás vérző sebére enyhületet hozna a siker babérja, de hát az sem mutatkozik, mert „A sikerhez vezető képesség semmi nem egyéb, mint lelkiismeretes végzése azon munkának, melyet el tudunk végezni anélkül, hogy a hirnek egy árva gondolata bántson.“ Tartok tőle, hogy Arthur mindég a hirre gondolt, midőn úgy hajhászta a népiest, az eredetit. Ó, aki jóformán csak a népszinművekből ismeri a népéletet, a falut pedig panorámából, hogy alkothasson valami tökéletest ezen a téren? Tulipános láda, szűr, tehénke, Zsófi, Kató még nem népélet... Bocsásd meg itt ismét félbeszakadt levelem: a kis Iriske magára rántotta a tintatartót: szegényke olyan mint egy ördögfióka, szerencse, hogy mamája nem fogja meglátni, mert ma éjfélig is eltart a „Gyermek-ápoló“ egyesület gyűlése. Minthogy eszmemenetem megszakadt, midőn Arthurról és a népiesről kezdtem írni, azt nem is folytatom ezuttal. Ha az idő — azaz a gyermekek — megengedik, inkább szólok valamit a szegény másik barátunkról Atilláról. Nála is azért késnek a babérok, mert ismeretlen téren mozog. Ugyan már kérlek, mondd meg, hogy festhessen az vonzó családi képet, a kinek egy közönséges mosónéból lett a parancsolója? Nem is lehet olyan csodaszörnyeket találni még a heraldikában sem, mint az ő boldog férjeit, mert habár óhajtana is, de még sem teheti éppen mindeniket szerencsétlenné!... gyermeksikoltás hangzik a gyermek-szoba felől... nem folytathatom levelem, isten veled! Szerető barátod Gyuri.“ Szegény barátaim! sóhajt Ödön.

III.

Az Ödön többszöri szives, sürgető meghívására a három ifjúkori barát megindult a hegyek közé felkeresni a költő otthonát. Egyik sem hozta magával nejét: a Gyuri eszményi Serafinje éppen a „nők eszmecseréjé“-nek körét szervezte, s minthogy ez üdvös társulat alakulása az ő fen-

költ gondolkozásának szüleménye, nem hagyhatta oda éppen alakulása szent mozzanatában — e három utolsó Serafin saját szava. — Így hát Gyuri felpakolva négy kis leányát — az utolsó még mindig névtelen, mert mamája nem érkezett egy keresztelőt rendezni — utrakelt.

Az Arthur neje már előbb fürdőre indult: mellfájásban szenvedett, járvány lehet ez, mert sok csinos gavallér kelt utra ugyancsak mellfájásért, ugyancsak abba a fürdőbe. Arthurnak még bucsuzni sem volt kitől, de már Atillánál másként volt a dolog, az ő szabadulása nem volt ily könnyű! sok pörpatvar, duzzogás, tárczák megmozgása s több ily gazdasszonyi gyöngédeskedés után kelhetett csak utra.

Ott, hol a két testvérország siet egymásnak feltárni természeti szépségeit, hol a havasok fenséges vadregényessége átolvad a rónák nyugalmával s a szaggatott szikla bérczek halmokká simulnak, ott van egy virágos rét ölen a költő háza. A mily derült üde kívülről e kép, oly kedves bent is. Ragyogó tisztaság, vidám gyermek kaeaj, gyönyörű fiatal nő szelid mosolya: egy kis paradicsom.

A költő ifju szép neje úgy fogadja férje barátait, mint ha testvérei lennének, azok pedig azt hiszik, mintha mindég ismerték volna e szelid kedves teremést.

A négy kis leány — a fekkölt szellemű Serafin leányai — ámulva tekintenek fel, a mint egy puha fehér kezecke ápolva, mindeniken valamit igazítva, siklik végig rajtuk. Hát még másnap s az azt követő napokon lett csak igazán nagy a kicsikék ámulata, mikor édes meglepetéssel tapasztalták, hogy a mama „forma“ tovább is foglalozik velök: reggelenként meg is fürösztli, fel is öltözteti őket, meg azt a másik kettőt! Ödönkét és Margitkát.

A kicsi másfél éves „névtelen“ ki is nevezte őt mamájának, miközben átkarolta nyakát és szép kis arcát oda nyomta az új mama arcához. Ödön a mint észrevette, hogy a kis „névtelen“ papája mint nézi ezt a jelenetet, gyorsan karonfogta és elvezette a méhesbe: talán édesebb gondolatok keresik fel, ha itt mereng. A viz moraja, a méh zsongása mindig könnyít a nehéz gondolatokon.

A figyelmes jó barát társaságában olyan boldog párhuzamot töltött a nagy város hivalkodásában kifáradt szegény

három férfi, a melyet elfelejteni soha sem fognak. Vajjon látva ezt a boldog családi életet, rájöttek-e arra, hogy jobb szivből házasodni mint elvből. Vajjon kitalálták-e a költő elmélkedésének egyszerű titkát? Ha ki, akkor ők is törekedni fognak igazat irni, s ha ez sikerül, munkájok nem lesz hiábanvaló. Az igazban van a meglegedés, az egyéni nagyság titka. Azért találják oly végtelenül jól magukat a költő házában is ifjúkori barátai, mert kellemes, bájos helyen igaz minden: Igaz a vendégszeretet, a kérészetlen szavak melege, az anyai gondosság, a házirend, a hitvesi hűség, de legigazabb a férj nyugodt boldogsága.

Biztatás.

Irla: **Reviczky Gyula.**

«Fiu, ne henczegj, légy szerény,
Költőben ez legfőbb erény!
Ha már nincs rendkívüliség;
Egyenlőség, testvériség
Nil admirari — a kor jelszava;
Nem is költő, ki nem demokrata,
S mellét bolondul, önhitten kivágva:
Odi profanum vulgus — kiabálja —
Csak irótárs vagy, semmi más, fiam.
Egyenlőek vagyunk mindannyian,
S a ki a más fejére nőni áhit:
Üldözzük azt, gunyoljuk azt halálig.»

Parnasszus aljáról a sánták
A repülőknék ezt kiáltják;
S ha velük sántikálni semmi kedved:
Csufolkodón rád nyelvet öltögetnek,
Szidnak titánnak és felhívónak
S élczelve mondnak véleményt terólad.

Azért öcsém, ha szállni vágyol
A porba' vergődők hadától,